

מחקר מעקב אחר מרכזי הכוון תעסוקתיים לחברה הערבית – פן

המעסיקים

קשרי הגומלין בין מרכזי הכוון התעסוקתיים לבין מעסיקים

גלי ליס-גינסבורג, חוקרת ומרכזת תחום מחקר האוכלוסייה הערבית במינהל מחקר וכלכלה

רקע כללי

תכנית מרכזי הכוון התעסוקתי קמה בעקבות ארבע החלטות של ממשלת ישראל לקידום התעסוקה של אוכלוסיות החברה הערבית בארץ. במסגרת התכנית יופעלו 21 מרכזים, אשר מתחלקים לפי ארבע החלטות הממשלה באופן הבא: 8 מרכזים לאוכלוסייה הבדואית בנגב¹, 4 מרכזים לאוכלוסייה הבדואית בצפון², 3 מרכזים לאוכלוסייה הדרוזית והצ'רקסית בצפון³ ו- 6 מרכזים לחברה הערבית⁴. רוב המרכזים (14) יוקמו במסגרת התכנית, ומיעוטם (7) כבר היו קיימים במסגרות שונות לפני תחילת התוכנית ועברו לפעול במסגרת התכנית. על פי התכנון, עד סוף המחצית הראשונה של שנת 2015 יוקמו כל המרכזים החדשים. התכנית מתוקצבת עד סוף שנת 2016 על פי ההחלטות הקיימות. מרכזי הכוון התעסוקתי נועדו לסייע להשתלבות בעבודה ולקידום מקצועי של אוכלוסיות החברה הערבית בישראל. מטרת המרכזים היא לספק הכוונה ושירותים למשתתפים ולבסס תשתית אזורית ויישובית לקידום התעסוקה.

¹ החלטת ממשלה מס. 3708 מיום 1.9.11

² החלטת ממשלה מס. 3211 מיום 15.5.11

³ החלטת ממשלה מס. 2861 מיום 13.2.11

⁴ החלטת ממשלה מס. 1539 מיום 21.3.10. ההחלטה לגבי החברה הערבית כוללת בעיקר יישובים שמרבית אוכלוסייתם היא ערבית, אך גם מעט יישובים שמרבית אוכלוסייתם היא דרוזית.

להלן עיקרי פעילות המרכזים :

(1) הכוונה ושירותים למשתתפים

- בניית תוכניות קריירה הכוללות השמה ראשונית, הכשרה מקצועית וקידום למשרה איכותית.
- הפעלת סדנאות הכנה לעבודה והקניית כישורים רכים.
- מתן קורסים לפיתוח מיומנויות עבודה, לדוגמא : אוריינות מחשב ואנגלית.
- הפנייה לקורסי הכשרה מקצועית ייעודיים למשתתף, בשיתוף עם משרד הכלכלה או פרויקט שיקום שכונות.
- הפנייה לתוכניות לקידום יזמות עסקית, וליווי עסקים קטנים ובינוניים.
- סיוע ביצירת קשר עם מקום עבודה ובהשמה בתפקיד שמתאים לכישורי המשתתף.

(2) מעסיקים

- פיתוח קשרי מעסיקים ובניית מאגר מעסיקים יישובי.
- התאמת ההכשרות המקצועיות שניתנות למשתתפים לצורכי המעסיקים באזור.

(3) פיתוח תחום התעסוקה בקהילה

- פיתוח שיתוף פעולה לקידום תעסוקתי יחד עם גורמים שונים בקהילה : גופים ציבוריים (כגון הרשות המקומית, מתנ"סים) וארגוני המגזר השלישי.
- בניית רשת משתפת : מערך אנשים בעלי השפעה בקהילה המקדמים את תחומי פעילות המרכז.

מטרות המחקר

לקראת סיום הקמת כלל המרכזים בתוכנית, הוחלט על ביצוע מחקר הערכה. מטרת העל של המחקר הן :

1. לתת היזון חוזר לצורך למידה שוטפת ושיפור היישום של התכנית.
2. לתת בסיס להחלטות על המשך התכנית והרחבתה.

בנוסף, קיימות 4 תתי מטרות למחקר :

1. בדיקת היישום של מודל הפעולה של התכנית.
2. בחינת השינויים במצב התעסוקתי של המשתתפים לאור מדדי ההצלחה של התכנית.
3. ניסיון לבחון עד כמה אפשר לייחס את השינויים במצב התעסוקה של המשתתפים לתכנית.
4. בחינת השפעת התוכנית על חשיבת המעסיקים כלפי העסקת האוכלוסייה הערבית ומידת העסקת אוכלוסייה זו בפועל.

מינהל המחקר אחראי על חקר פן המעסיקים ולפיכך מסמך זה יתמקד בנושא זה. במסגרת מחקר המעסיקים ייערכו 2 מחקרים אשר יעסקו ב- 2 אוכלוסיות : עסקים בעלי קשר עם מרכזי ההכוון התעסוקתיים ועסקים הנמצאים באזור בו ממוקמים מרכזי ההכוון.

להלן מטרות מחקר המעסיקים שנמצאים בקשר עם מרכזי ההכוון התעסוקתיים - קשרי הגומלין בין מרכזי ההכוון התעסוקתיים לבין מעסיקים:

1. **בחינת דפוסי העבודה וההשפעה של המרכזים על המעסיקים שאיתם הם נמצאים בקשר:** בדיקת ההתאמה בין צורכי המעסיק לעובדים שנשלחים אליו מן המרכז, בדיקת עמדות המעסיקים כלפי קשרי העבודה עם המרכזים והליווי שהמרכזים מעניקים למשתתפים, בחינת הקשיים הקיימים עם המרכזים וכד'.
2. **בחינת פרופיל המעסיקים הפעילים בתוכנית:** הענף בו הם פועלים, מיקום גיאוגרפי, מספר עובדים בעסק וכד'.
3. **בחינת נתוני תעסוקה של המשתתפים בתוכנית:** מספר משתתפים מועסקים, תחלופת משתתפים בתקופת הקשר עם המרכזים, אפיון משלחי היד של העובדים מהתוכנית, אפשרויות קידום למשתתפים וכד'.
4. **בחינה האם התרחש שינוי בעמדות המעסיקים כלפי העסקת עובדים ערבים בעקבות פעילות מרכזי ההכוון.**

אוכלוסיית היעד

המחקר יכלול את אוכלוסיית כלל המעסיקים המשתתפים בתוכנית ושמרכזי ההכוון היו איתם בקשר כלשהו.

מתודולוגיה

מדגם: ייערכו ראיונות בשני מועדים. ההערכה היא כי במועד הראשון יוראינו כ- 500 עסקים ובמועד השני יוראינו כ- 1000 עסקים⁵.

שיטת איסוף הנתונים: מחקר המעקב יבוצע על ידי ראיונות טלפוניים חוזרים בקרב מעסיקים שהתכנית נמצאת איתם בקשר.

המחקר יבוצע ב- 2 נקודות זמן: הראשונה (t0) בתחילת המחקר והשנייה (t1) כשנה לאחר סיום הראיונות. יוראינו הן מעסיקים אשר מעסיקים בפועל או העסיקו בעבר משתתפים בתוכנית והן מעסיקים אשר נוצר איתם קשר על מנת להעסיק משתתפים בתוכנית אך בסופו של דבר, הדבר לא יצא אל הפועל. הכוונה היא לנסות ולראיין את כל המעסיקים שנוצר איתם קשר כלשהו עד מועד הסקר הראשון (t0) ושנה לאחר מכן לראיין את אותם מעסיקים ובנוסף, את המעסיקים אשר נוצר איתם קשר ממועד הסקר הראשון ועד מועד הסקר השני.

⁵ במידה ותהיה היענות מאוד גדולה להשתתפות העסקים בסקר, נשקול לצמצם את הראיונות למדגם נרחב ומייצג

שלבי העבודה

1. חיבור שאלונים
2. דיון ואישור השאלונים
3. העלאת השאלונים למערכת הממוחשבת
4. סקר טלפוני–
 - א. הוצאת מדגם
 - ב. ביצוע פרי טסט
 - ג. תיקון שאלון בעקבות הפרי טסט
 - ד. איסוף נתונים
 - ה. ניתוח הממצאים
 - ו. כתיבת דו"ח מחקר

לוחות זמנים

ראיונות טלפוניים

יתבצעו בשני מועדים – המועד הראשון יהיה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2015. המועד השני יתקיים כשנה לאחר סיום הסבב הראשון של הראיונות.

דוחות

לאחר ביצוע כל סקר, יוגש דוח מסכם. כלומר, סה"כ יוגשו 2 דוחות.